

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 124/2021-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **OZETA NEO, a. s.**, Dopravná 2098/9, Topoľčany, IČO 36 329 843, zastúpenej Zvara advokáti s. r. o., Námestie SNP 1, Bratislava, IČO 46 547 878, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Peter Zvara, proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 206/2019-541 zo 14. mája 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 110/2018 z 11. septembra 2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 16 Co 206/2019-541 zo 14. mája 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok odvolacieho súdu“) v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 8 Cdo 110/2018 z 11. septembra 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie dovolacieho súdu“). Sťažovateľka navrhuje obe rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutých rozhodnutí a pripojených príloh vyplývajú tieto skutkové okolnosti:

Právny predchodca sťažovateľky vystupoval ako účastník exekučného konania v procesnom postavení veriteľa, ktorého pohľadávka proti povinnému bola zabezpečená záložným právom v prvom poradí k časti nehnuteľností vo vlastníctve povinného. Okresný súd Rimavská Sobota po vykonaní exekučnej dražby schválil uznesením rozvrh výťažku a právoplatnosť tohto uznesenia vyznačil napriek tomu, že oprávnený proti nemu podal odvolanie. V dôsledku vyznačenej

právoplatnosti došlo k vyplateniu výťažku z exekučnej dražby len v prospech jedného z veriteľov, ktorých pohľadávky boli zabezpečené záložným právom v rozpore s rozsahom zabezpečenia záložnými právami a s poradím registrácie záložných veriteľov. Uznesenie Okresného súdu Rimavská Sobota bolo neskôr zrušené, vyplatený výťažok z dražby sa už do dispozície exekútora nedostal a následne bolo exekučné konanie zastavené z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok povinného a vyplatený výťažok z exekúcie nebol súčasťou konkurznej podstaty. Sťažovateľka (ako právna nástupkyňa) sa v spore vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) domáhala proti žalovanej Slovenskej republike (ďalej aj „žalovaná“) náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vychádzala z toho, že nesprávnym úradným postupom spočívajúcim v nesprávnom vyznačení právoplatnosti uznesenia o schválení rozvrhu výťažku jej vznikla škoda na majetku, pretože nedošlo k uspokojeniu jej pohľadávky záložného veriteľa, pričom zodpovednosť za vznik škody nesie Slovenská republika.

3. Z celkového priebehu sporu (v ktorom okresný súd rozhodoval dvakrát, krajský súd spolu šesťkrát a najvyšší súd štyrikrát) sú pre posúdenie okolností a dôvodov ústavnej sťažnosti dôležité tieto detaily: okresný súd (v poradí druhým) rozsudkom z 31. augusta 2016 žalobe čiastočne vyhovel. Na základe odvolania žalovanej krajský súd rozsudkom zo 14. decembra 2017 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie len vo vzťahu k výroku týkajúceho sa úrokov z omeškania a výrok okresného súdu v časti uloženia povinnosti nahradiť škodu sťažovateľke potvrdil.

4. Žalovaná podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie odôvodnené nesprávnym právnym posúdením veci, ktorého prípustnosť odvodila od § 421 ods. 1 písm. b) a c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Napadnutým uznesením dovolacieho súdu bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Najvyšší súd vyslovil právny názor, že vytýkaným nesprávnym úradným postupom – nesprávnym vyznačením právoplatnosti na uznesení o schválení rozvrhu výťažku nedošlo k vzniku škody na majetku sťažovateľky. Uviedol, že k uspokojeniu sťažovateľky by nedošlo ani v prípade, ak by „*súdny exekútor týmto výťažkom disponoval (t. j. nevyplatil ho medzičasom...), nemohol by z neho uspokojiť pohľadávku žalobcu, dokiaľ by súd opätovne o rozvrhu výťažku právoplatne nerozhodol. K uvedenému však nedošlo, nakoľko medzičasom (v apríli 2008) bol na majetok dlžníka... vyhlásený konkurz, v dôsledku čoho zo zákona (§ 48 zák. č. 7/2005 Z. z.) došlo k zastaveniu exekučného konania a nakoľko žalobca nemal v exekučnom konaní postavenie oprávneného... nemohol byť výťažok zo speňazenia nehnuteľností vyplatený žalobcovi (§ 48 veta druhá za bodkočiarkou).*“.

5. Napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu bol rozsudok okresného súdu zmenený tak, že žaloba bola zamietnutá, krajský súd bol viazaný právnym názorom dovolacieho súdu o nedostatku príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním a vznikom škody.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Argumentáciu sťažovateľky v ústavnej sťažnosti možno zhrnúť takto:

Sťažovateľka (i) uvádza, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu nepodala dovolanie z dôvodov osobitného zreteľa v zmysle § 132 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde

Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), (ii) rozporuje postup najvyššieho súdu, ktorý podľa jej názoru mal sám rozhodnúť vo veci samej, čím by sa vytvoril priestor na ústavnoprávnu kontrolu jeho rozhodnutia, (iii) nesúhlasí s právnym názorom vysloveným v napadnutom uznesení dovolacieho súdu, ktorým bol krajský súd viazaný po vecnej stránke.

7. Za dôvody hodné osobitného zreteľa sťažovateľka považuje okolnosť, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu síce bolo možné podať dovolanie, ale keďže dovolací súd už vo veci vyslovil záväzný právny názor, v ďalšom dovolacom konaní by už tieto právne závery nebolo možné revidovať a z tohto dôvodu sa domnieva, že dovolanie nebolo v jej prípade účinným prostriedkom nápravy. Ak by aj dovolanie podala a najvyšší súd by o ňom určitým spôsobom rozhodol, poukazujúc na prax ústavného súdu (II. ÚS 596/2018), by následne ústavný súd zrušil iba rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní, ale rozsudok krajského súdu by ostal nedotknutý.

8. Sťažovateľka ďalej naznačuje, že napadnuté uznesenie dovolacieho súdu kasačnej povahy síce vytvorilo priestor pre strany sporu pred odvolacím súdom predkladať svoje vyjadrenia, avšak bez reálneho účinku na vec samu, keďže krajský súd musel prevziať právny názor dovolacieho súdu: *„Zrušenie právoplatného rozsudku a vrátenie veci odvolaciemu súdu považuje sťažovateľ len za formálny, zbytočný právny akt dovolacieho súdu, pre konanie pred odvolacím súdom nedáva žiadny zmysluplný dôvod.“* Navyše sťažovateľka tvrdí, že dovolací súd svoje názory formuloval nad rámec dovolacieho dôvodu uplatnenej žalovanou, pretože neposudzoval právne posúdenie veci, ale skutkové okolnosti prípadu: *„Nemôžeme súhlasiť s tým, že otázka posúdenia príčinnej súvislosti dovolacím súdom je otázkou právnou, ktorá ešte nebola dovolacím súdom vyriešená.“*

9. Okrem nesprávneho procesného postupu dovolacieho súdu spočívajúceho v pre dovolací súd netypicky širokom posúdení veci nad rámec dovolacích dôvodov a vo vrátení veci na opätovné rozhodovanie krajskému súdu sťažovateľka napáda aj posúdenie veci ako takej. Stanovisko dovolacieho súdu považuje za svojvoľné a nedávajúce odpoveď na všetky zásadné námietky formulované sťažovateľkou v priebehu konania, čím je následne rovnakými vadami zaťažený aj napadnutý rozsudok krajského súdu. Konkrétne namieta, že všeobecné súdy sa nevysporiadali s otázkou aplikácie § 61 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení účinnom do 31. marca 2017.

10. Z uvedených dôvodov sa domáha, aby ústavný súd vyslovil porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie obomi napadnutými rozhodnutiami, pričom ich žiada obe zrušiť a vec vrátiť späť na rozhodovanie najvyššiemu súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie sťažovateľkou označených základných práv uznesením dovolacieho súdu kasačnej povahy a na to nadväzujúcim rozsudkom krajského súdu. Dovolací súd mal nesprávnym procesným postupom (zrušením rozsudku krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie) sťažovateľke znemožniť iniciovať ústavnoprávny prieskum vlastného rozhodnutia, po vecnej stránke považuje názory dovolacieho súdu za svojvoľné a neriešiacie podstatu prejednávanej veci, čím je aj následný rozsudok krajského súdu neudržateľný a svojvoľný.

Uvádza, že v danej procesnej situácii podanie ďalšieho dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu nie je dostupným prostriedkom nápravy, pretože krajský súd je viazaný právnym názorom vysloveným dovolacím súdom v napadnutom kasačnom rozhodnutí. Z tohto dôvodu je účelné, aby došlo k zrušeniu nielen rozsudku krajského súdu, ale aj predošlého uznesenia dovolacieho súdu, čo podľa jej názoru nebolo možné dosiahnuť využitím dovolania, ale iba podaním ústavnej sťažnosti.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením dovolacieho súdu:

12. Napadnuté uznesenie dovolacieho súdu (kasačnej povahy) bolo vydané 11. septembra 2019 a sťažovateľke bolo doručené 11. novembra 2019.

13. V zmysle § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

14. Z uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu všeobecného súdu je zachovaná aj vtedy, ak bol proti nemu riadne uplatnený mimoriadny opravný prostriedok. Opačný výklad však možný nie je. Sťažovateľka napáda uznesenie najvyššieho súdu o dovolaní, teda o mimoriadnom opravnom prostriedku, proti ktorému nemožno už ďalší alebo iný mimoriadny prostriedok podať. Sťažovateľka nevysvetľuje, z čoho vyvodzuje dodržanie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti ako jednu z procesných podmienok tohto typu konania. Zachovanie lehoty proti uzneseniu najvyššieho súdu nemožno odvíjať od skutočnosti, že sťažovateľka „čakala“ na opätovné rozhodnutie odvolacieho súdu, keď predchádzajúce rozhodnutie najvyšší súd zrušil. Právoplatné ukončenie konania vo veci samej nemá žiaden vplyv na márne uplynutie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu o mimoriadnom opravnom prostriedku.

15. Z uvedených dôvodov je potrebné skonštatovať, že ústavná sťažnosť proti uzneseniu dovolacieho súdu bola podaná oneskorene a z tohto dôvodu ústavný súd v tejto časti rozhodol o jej odmietnutí podľa § 56 ods. 1 písm. f) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu:

16. Sťažovateľka vytýka rozsudku odvolacieho súdu nedostatky, ktoré sa do neho premietli v dôsledku jeho viazanosti právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v napadnutom uznesení. Jej argumenty možno obsahovo rozlíšiť ako tie, ktoré smerujú proti kvalite odôvodnenia tohto rozhodnutia, konkrétne k nevysporiadaniu sa odvolacieho súdu so všetkými sťažovateľkou predkladanými námietkami, a argumenty spochybňujúce právne posúdenie veci. Sťažovateľka

okrem toho tvrdí, že dovolací súd v rozhodnutí nevyslovil právny názor, aj keď bol dovolací prieskum realizovaný z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, ale posudzoval skutkové okolnosti prípadu, pričom sa nevysporiadal so všetkými pre vec podstatnými okolnosťami.

17. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti vyplýva, že podstatná časť námietok predložených sťažovateľkou obsahovo smeruje k porušeniu jej práva na spravodlivý proces a v súlade s platnou procesnoprávnou úpravou prípustnosti dovolania ide o námietky, ktoré sťažovateľka mohla uplatniť podaním dovolania s uplatnením dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Sťažovateľka vysvetľuje svoj postup spočívajúci v nepodaní dovolania iba vo vzťahu k viazanosti odvolacieho súdu právnym názorom dovolacieho súdu. Nedostatok podstatných dôvodov rozhodnutia, ktoré sťažovateľka veľmi podrobne vyčíta odvolaciemu súdu, podobne ako tvrdené opomenutie určitých argumentov sťažovateľky a rovnako ako tvrdená svojvoľnosť rozhodnutia sú vadami zmätočnosti v podobe neoprávneného zásahu do práva na spravodlivý proces. Ústavný súd preto zastáva názor, že sťažovateľka mala v konaní k dispozícii dostupný prostriedok nápravy, ktorý ale bez zjavného dôvodu nevyužila.

18. Druhá časť námietok sťažovateľky by sa dala označiť ako spochybnenie právneho posúdenia veci vysloveného najvyšším súdom. Podanie dovolania proti rozsudku krajského súdu by otvorilo otázku možnej revízie právnych záverov dovolacieho súdu uvedených v jeho skoršom právoplatnom rozhodnutí o tej istej veci. Sťažovateľka preto v ústavnej sťažnosti tvrdí, že podanie dovolania nebolo dostupným prostriedkom nápravy vzhľadom na viazanosť odvolacieho súdu uznesením o dovolaní, ďalej tvrdí, že v jej prípade by sa náprava dosiahla iba zrušením uznesenia o dovolaní, a žiada, aby uvedená okolnosť bola posúdená ako dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde, pre ktorý možno uskutočniť meritórny prieskum rozsudku odvolacieho súdu. Zastáva názor, že v aktuálnej procesnej situácii by prípadné podanie dovolania pre nesprávne právne posúdenie bolo skôr formálnym, keďže najvyšší súd vo veci právoplatne vyslovil právny názor záväzný pre odvolací súd.

19. Ústavný súd je prekvapený právnym názorom sťažovateľky, že by ústavný súd po márnom uplynutí lehoty na podanie ústavnej sťažnosti proti dovolaciemu rozhodnutiu bol oprávnený pri potenciálnom prieskume neskoršieho rozhodnutia súdu nižšej inštancie zrušiť aj skoršie právoplatné rozhodnutie súdu vyššej opravnej inštancie. Takéto riešenie nemá oporu v platnej právnej úprave.

20. Ústavný súd podotýka, že v okolnostiach prípadu sťažovateľka netvrdí, že nemohla využiť dovolanie proti rozsudku krajského súdu pre nesprávne právne posúdenie veci na základe niektorého z dovolacích dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP z objektívnych dôvodov, jej tvrdenie o neefektívnosti takého dovolania vychádza zo subjektívnej úvahy o pravdepodobnom výsledku rozhodnutia dovolacieho súdu. Ako sama uvádza: „*Možnosť podať ďalšie dovolanie vzhľadom na doterajší priebeh konania sťažovateľ vopred odsúdil na neúspech; dovolanie už sťažovateľ objektívne nemôže považovať za účinný nástroj na ochranu svojich porušených práv.*“ Efektivita dostupného právneho prostriedku ochrany je objektívnej povahy. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania z pohľadu nutnosti jeho vyčerpania ako podmienky prípustnosti ústavnej sťažnosti (t. j. pri posudzovaní, či v konkrétnom prípade ide o účinný prostriedok nápravy) sa ústavný súd spravidla obmedzuje na formálne posúdenie prípustnosti dovolania. Ide najmä o prípady, keď podanie dovolania výslovne vylučuje procesná norma (napr. § 421 ods. 2 CSP, § 422 CSP a pod.). V okolnostiach prípadu však úvaha sťažovateľky o efektívnosti dovolania podaného z dôvodu právneho posúdenia veci nie je významná práve preto, lebo sama sťažovateľka

prezentuje primárne výhrady proti odôvodneniu rozhodnutia a pochybeniam zakladajúcim dôvod zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, vo vzťahu ku ktorému ústavný súd neidentifikoval dôvody vylučujúce možnosť podať dovolanie.

21. Ústavný súd tak s prihliadnutím na všetky okolnosti prejednávanej veci odmietol ústavnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu pre neprípustnosť v zmysle § 56 ods. 1 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

22. Na záver ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že sťažovateľka sa sama pripravila o možnosť ústavného prieskumu právneho názoru vysloveného v kasačnom rozhodnutí dovolacieho súdu a aj jeho prípadného zrušenia tým, že proti nemu nepodala včas ústavnú sťažnosť. V tejto súvislosti ústavný súd odkazuje na svoje rozhodnutia č. k. II. ÚS 398/08, II. ÚS 439/2015, II. ÚS 6/2018, III. ÚS 449/2018, I. ÚS 443/2019, kde bolo vyslovené, že v zásade ústavný súd nepreskúmava zrušovacie rozhodnutia súdov, pretože konanie vo veci samej pokračuje naďalej, avšak z výnimočných dôvodov spočívajúcich buď v závažných pochybeniach súdov blížiacich sa k zmätočnosti, alebo z dôvodov, že kasačné rozhodnutie vytvorilo vo veci pevný hmotnoprávny základ rozhodovania pre súdy nižších stupňov, môže ústavný súd podrobiť aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu ústavnoprávnemu prieskumu a pristúpiť aj k jeho zrušeniu.

23. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jej ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2021

Libor DUEA
predseda senátu